

Ledebloke Ledeblokke, tungsand og rav

Ledeblokke

(Ledeblokke er betegnelsen på markante sten, som kan henføres til et bestemt sted i Skandinavien)

Larvikit:

Gråblå bjergart med grove korn. Består næsten udelukkende af to mineraler, nemlig feldspat (de grå- og blålige korn) og pyroxen (de mørke korn). Larvikit er dannet ved størkning af magma dybt nede i jordens indre. Fjelde af larvikit findes kun ved Oslo-fjorden, omkring byen Larvik.

Rhombeporfyr:

Er dannet af størknet lava, som er flydt ud fra vulkaner på jordoverfladen. Vulkanudbruddene fandt sted for ca 250 millioner år siden i området ved Oslofjorden. Farven kan variere fra lys brun til mørkviolet, de store korn består af mineralet feldspat, som er lysere.

Kinnediabas:

En magmabjergart, kendes på sin blomkålsstruktur og stammer fra Kinnekulla i Mellemsverige, nordøst for den nordlige del af Jylland.

De tre typer af ledeblokke er kommet med gletschere fra nord og nordøst, først og fremmest under sidste istid (Weichsel – istid 115.000 år før nu-10.000år før nu). De kan være transporteret af flere forskellige isstrømme, før de er kommet hertil. Man tillægger dem derfor ikke særlig stor videnskabelig betydning, men det er ret sjovt at kunne genkende dem, når man finder dem på stranden. Larvikit findes også som kvadre i mange af kirkerne på Lemvigegnen. Hvis man går på Lemvig Museum, kan man finde trappetrin både ved indgangsdøren og i haven af larvikit.

Tungsand

På stranden kan man også finde områder med mørkt, ofte rødsort sand. Det kalder man ”tungsand”, fordi det indeholder jern. Man kan tage noget af sandet med hjem og tørre det, og så kan man fange jernspånerne med en magnet. Hvis man putter det i en tynd papæske, kan man lave fine mønstre ved at flytte en magnet rundt under bunden af æsken. Det ser også flot ud i et mikroskop.

Rav

Rav er forstenet harpiks fra nåletræer, for eksempel guldlærk. Det stammer fra nåleskove, som voksede for 35-53 millioner år siden. Når ravet hærdes i saltvand, bliver det ekstra flot. Rav er meget let og kun lidt tungere end havvand. Derfor lader det sig let flytte af strøm og bølger. Det kommer ind på stranden, når der har en god storm (gerne én der drejer og så aftager). Her kan man finde det sammen med andre småopskyl, blandt ”ravmøj”, som består af små stykker trækul fra de forsvundne skove.

Oppe i skrænten kan man også finde lag med trækul, men det er ikke særlig sandsynligt at finde rav her. Desuden er det farligt at grave i eller klatre op i skrænterne.

Det fortælles, at da frugtbarhedsgudinden Frejas mand forsvandt, græd hun bitre tårer. De tårer, der landede på jorden, blev til guld, mens de tårer, der landede i havet, blev til rav.

